

Ionuț Alexandru DRĂGHICI*

**PROBLEME POLITICO-ADMINISTRATIVE
ALE ORAȘULUI GALAȚI ÎN PERIOADA 1933-1947**

***The administrative and political problems
of the city of Galati from 1933 to 1947***

Abstract: *Even since the ancient times the need for knowledge and information caused great human challenges. This need for information presents several technological, economic, political or military characters. Things have not changed nowadays, and we live in an age when information is increasingly abundant and necessary. But not always the historical information plays a central role in present reflection (understanding), often the vision of past restricting itself only at great events that history is based on. Though history teaches us that the great events in the eyes of contemporary people, and we could include here also the disasters, natural or manmade, which, for a moment produce a massive impact, with the passing of time they have sometimes the inclination of petering out up to erase from memory. Even worse, not only the past events are petering out, the events that seemed enormous, also the mentalities. It is much harder for descendants to understand the behaviour of some ancestors if in the meantime the historical investigation is not moving towards the unnoticed cases by contemporaries. This paper tries to bring to the public a taste of unwritten pages of local history, unmentioned and forgotten, but with the real issues as social, economic or administrative with which the city of Galati struggled during the years 1933 -1947, moving from a democracy to a royal dictatorship followed by a military dictatorship and ending with the beginning of the communist regime which in Galati was closely monitored by Colonel Sidorov.*

Keywords: *Galați, interwar, politics, administration, economy.*

* M.A. Student, Faculty of History, Philosophy and Theology, "The Lower Danube" University of Galați, Romania; e-mail: ionut.alexandru72@yahoo.com

Date submitted: 05 March 2016

Revised version submitted: 18 May 2016

Accepted: 18 June 2016

* * *

Încheierea ostilităților primei conflagrații mondiale a avut o serie de consecințe nefaste în toate țările beligerante dar mai ales pe teritoriul cărora s-au desfășurat ample operațiuni militare. În aceste teritorii, cum a fost cazul și României, pierderile au fost mult mai accentuate, pierderi de vieți omenești, rechizițiile făcute de către armata de ocupațiile, căile de comunicații distruse, economia țării puternic slăbită. Iar pe lângă toate aceste probleme, România mai avea de înfruntat și pretențiile revizioniste și acțiunile subversive desfășurate de statele vecine.

În plan extern, după intrarea în vigoare a tratatelor de pace de la Versailles, Saint-Germain și Trianon, alianțele pe care România le stabilise în 1916 erau acum nule în marea lor majoritate, iar în contextul geopolitic în care țara se afla, cu noi teritorii dar și cu vecini ostili, singura alianță menținută a fost cu Franța dar s-au și încheiat noi convenții cu Polonia Iugoslavia s-au Cehoslovacia, încheiate tot sub egida Franței¹.

În plan intern factorul decizional politic impunea și pretindea cu insistență unificarea legislativă, cuprinderea tuturor locuitorilor țării în cadrul aceluiași sistem legislativ-instituțional, de factură românească. În noile condiții istorice, politicul, compartiment în care poporul român se dezvoltase timp îndelungat în entități politice diferite, era chemat să acționeze ca factor de inițiativă, de presiune, în vederea facilitării și consolidării unității statului. Se dorea realizarea acestui deziderat prin unificarea legislației, cu apropierea realităților din toate domeniile, nu printr-o contopire mecanică, uniformizatoare, pripită, bruscă și insuficient pregătită, ci prin una firească, evolutivă. Unificarea legislativ-instituțională avea și menirea de a contribui la eliminarea particularităților administrativ-instituționale regionale și trebuia să devină o pârghie puternică, menită să impulsioneze procesul de refacere economică a țării și apoi a celui de dezvoltare ascendentă și de modernizare a structurilor economice, politice și culturale ale României întregite², iar din 1923 Regatul Român aproba o noua constituție, care avea menirea de centralizare a țării și o definitivare a unirii care reieșea din enunțul că România „este un stat indivizibil și unitar”.

Economia românească în cele doua decenii interbelice a avut un trend profund ascendent, excepție făcând doar perioada marii crize mondiale din anii 1929-1933, iar mersul ascendent atinge în anul 1938 nivelul sau cel mai înalt în raport cu alte perioade. Iar dacă timpul istoric ce i-a stat la dispoziție ar fi fost mai lung, dacă intemperțiile politico-diplomatice din perioada următoare nu i-ar fi adus grave sfâșieri și știrbiri-

¹ Buzatu & Bichineț 2010: 15.

² *Istoria României. Transilvania* 1997: 853.

situate dincolo de forța și capacitatea ei de a le contracara, România ar fi înregistrat rezultate și mai grandioase³.

După Primul Război Mondial, Galațiul s-a integrat rapid în economia națională prin dezvoltarea șantierelor navale, uzine metalurgice, industrie chimică, țesătorii, și unități pentru produse alimentare, urmând un curs ascendent până la cel de-al Doilea Război Mondial, cu excepția perioadei de criză economică dintre anii 1929-1933⁴.

Începând cu anul 1933, una din problemele importante de ordin economic cu care se confrunța primăria orașului Galați era un major deficit în bugetul local datorat unui sistem de taxe ineficient și inegal aplicat, mai cu seamă în cazul taxelor de suprafață și de fațadă, dintr-un buget de 68.000.000 de milioane de lei doar 45.000.000 de milioane lei au fost proveniți din taxe⁵. Problema era însă una mai veche, din anul 1927, când s-a întocmit recensământul, nu s-a făcut prin ‚Comisiuni Comunale’ care să meargă din casă în casă și să constate situația fiecărui contribuabil în parte. S-a așteptat mai întâi recensământul Statului și după ce acesta a fost întocmit listele cu contribuabili și valoarea taxelor, atât cele generale cât și taxele locale. Aceste taxe locale se puteau ataca prin contestații depuse la comisia de apel, însă fără a beneficia de un tablou complet asupra numărului contribuabililor și adevărata situație a acestora, se puteau diminua taxele locale prin aceste contestații, mai ales că administrația locală trebuia să se ghideze după un recensământ realizat de statul român. La acest recensământ s-a urmat procedura reglementară, adică s-a făcut apeluri și în urma acestor apeluri a urmat o serie de reduceri⁶. Dar această problemă nu își v-a găsi rezolvarea decât atunci când vor începe lucrările unui nou recensământ programat pentru luna aprilie a anului 1933 și trebuia să acopere acoperea intervalul 1933-1938. În acest caz, dezbaterile din Consiliu, au pus în discuție corectitudinea vechiului recensământ, pe care îl considerau depășit din punct de vedere al situației economice prezente din acea perioadă, astfel și taxele locale erau aplicate cu totul disproportionat.

Lipsa capitalului financiar provenit din taxe a condus la adevărate dispute în rândurile consilierilor comunali, o parte din ei susțineau măcar o menținere a actualelor taxe dacă nu chiar o micșorare a unora, întrucât, pe unele le găseau cu totul exagerate aducând exemple taxele de gunoi și de suprafață. În argumentarea lor prezentau problema integrată în contextul marii crize economice, și susțineau chiar o recalculare a taxelor prevenite de la întreprinderi pe baza cifrei de afaceri reale ale acestora, considerând că taxele atât cele locale cât și cele naționale sunt calculate înaintea perioadei de criză, afectând în prezent activitatea orașului. În schimb tabăra adversă

³ *Istoria Românilor*, vol. VIII 2003: 77.

⁴ Lazarovici & Stanciu 2002: 9.

⁵ S.J.G.A.N. F.P.G. dos. 1/1933: 5.

⁶ S.J.G.A.N. F.P.G. dos. 1/1933: 6.

avându-l în frunte chiar pe primarul în exercițiu încă din anul 1932 afirma că reducerile convenite fusese deja făcute poate chiar exagerate în vechea administrație de sub conducerea lui Emil Codreanu și astfel se impunea o majorare „reală” a taxelor într-o manieră moderată⁷.

Ca soluție găsită de cele două tabere a fost așteptarea recensământului, pentru că doar atunci aveau o imagine cât mai clară asupra contribuabililor și a taxelor pe care aceștia își permit sau nu să le achite. Recensământul a fost destul de riguros, iar în comisiile de apel nu s-a ținut seama de obiecțiile contribuabililor. Dar și acest nou recensământ nu a dat un număr mai mare de contribuabili datorită faptului că 30% din magazine au fost închise, mulți străini au plecat sau alții au avut roluri fictive⁸.

În ședința Consiliului Comunal din 18 Martie 1933 s-a votat totuși o majorarea taxelor pe valoarea locativă. Dar această mărire este intens contestată, cei din tabăra adversă - pe care o putem identifica ușor ca fiind consilierii din partidele aflate în opoziție - reclamau faptul ca decizia a fost luată ilegal deoarece conform Art. 434 din legea Administrației locale nu au fost prezenți numărul optim de consilieri ce permitea adoptarea hotărârilor. Discuțiile au fost ample, o parte din rândul consilierilor motivau lipsa banilor din bugetul primăriei prin cheltuieli nejustificate s-au lipsite de sens. Tocmai în acest context, deși se hotărâse înființarea unui post de medic în cartierul Galații Noi, care nu intra în raza de administrare a orașului, dar taxele locale percepute de primărie se aplicau și lor, acest post este desființat doar după trei luni din lipsă de fonduri, dar nu asta reprezenta motivația oficială. Cartierul era unul numeros dar și foarte sărac, iar pentru satisfacerea nevoilor medicale era responsabil doar un agent sanitar⁹.

Pentru înființarea unui post permanent de medic necesita costuri mult mai mari legate nu doar de salariul de 3.000 de lei pe care îl plăteau medicului, costurile erau reprezentate de înființarea unei locații în care să funcționeze conform reglementărilor legale, în plus se mai adăugau costuri legate de dotarea cu mobilier a cabinetului medical. În motivarea oficială care vine spre sfârșitul anului 1933 se considera că locuitorii cartierului Galații Noi nu mai au nevoie de medic deoarece o parte a populației s-a mutat în cartierul Demobilizaților. Și de aici se deschide o altă problemă, acest cartier nu intra în jurisdicția administrației locale dar erau nevoiți să suporte impunerile locale.

În încercarea autorităților de a spori venitul la bugetul local se lua decizia de impunerea unei taxe anuale de 1.000 de lei pentru automobile și o supra taxa de 8.000 de lei pentru automobilele de lux cu o greutate

⁷ S.J.G.A.N. F.P.G. dos. 1/1933: 6-9.

⁸ S.J.G.A.N. F.P.G. dos. 1/1933: 26-27.

⁹ S.J.G.A.N. F.P.G. dos. 1/1933: 66.

cuprinsa între 1.500 Kg și 2.000Kg. Surprinzător în luarea deciziei de impunere a acestei taxe s-au pus de acord toți consilierii fără obiecții¹⁰.

Deși bugetul era limitat poate chiar insuficient se aprobă totuși o serie de majorări a subvențiilor alocate de primărie:

- 600.000 pentru iluminatul public, alocația ajungând la 8.100.000 lei;

-10.000 pentru publicații scrise, alocația devenind 310.000 lei;

-10.000 pentru instrumente medicale alocația devenind 36.750 lei;

-20.000 pentru material și lucrări la oborul de vite și plata gardienilor alocația devenind 157.500 lei;

-5.000 pentru Serviciul Stării Civile alocația devenind 42.500 lei¹¹.

Aceste sume, sunt direct aprobate fără vre-o dezbatere, sau motivare, mai ales că, în cadrul acestei probleme, unii consilieri reclamau faptul că se fac cheltuieli inutile.

În anul 1934 se aprobă ca din fondul bugetului Municipiului destinat săracilor să se dea suma de 50.000 lei pentru ajutorarea șomerilor pe baza de cereri vizate de comerțul pentru combaterea șomajului. Această sumă este suplimentată cu încă 27.000 lei bani proveniți de la Ministerul Muncii, și se mai acordă șomerilor și o zi pe săptămână la cinematograf. Pentru a avea o situație cât mai clară a acestei probleme, Consiliul hotărăște și instituirea unei comisii care să indice numărul aproximativ al șomerilor și să propună măsuri de ajutor și de combatere a acestui fenomen social¹².

Imposibilitatea realizării veniturilor mai provine și din pricina proastei administrări a orașului, întrucât au fost concesionate Uzinele Comunale și nu s-a ajuns la rezultatele dorite. Prin comercializarea Uzinelor Comunale de apă, lumină electrică, gaz aerian și tramvai, Primăria a fost văduvită de veniturile ei. Contractele de concesionare au fost semnate în data de 24 Martie și 13 Mai 1931. Încheiat între Direcțiunea Uzinelor Comunale Galați și societății Brown-Bovery¹³. După alte cercetări, am descoperit data de 1930, ca fiind momentul oficial al semnării contractelor de concesionare.

Conform unui raport din anul 1935, pe care primarul în funcție Dimitrie Lazăr îl prezintă în fața consiliului și practic atunci este momentul definitiv al acestei chestiuni de mare importanță din istoria acestui oraș, apare ca dată oficială anul 1930. Moment confirmat de anumite prevederi pe care societatea Brown-Bovery¹⁴ era nevoită să le achite în primii trei ani

¹⁰ S.J.G.A.N. F.P.G. dos. 1/1933: 68.

¹¹ S.J.G.A.N. F.P.G. dos. 1/1933: 8.

¹² S.J.G.A.N. F.P.G. dos. 1/1934: 5-6.

¹³ S.J.G.A.N. F.P.G. dos. 1/1934: 27.

¹⁴ Societatea de inginerie electrică Brown-Bovery a fost fondată la Baden în Elveția în anul 1891 de către Charles Eugene Lancelor Brown și Walter Boveri. La începutul anilor 1920, Brown-Boveri, era deja o companie din punct de vedere geografic diversificată, cu filiale operaționale de succes în Italia, Germania, Norvegi, Austria și Balcani. Au suferit pierderi din cauza deprecierei francului francez și mărcii germane. În același timp, pe piața internă

o anumită sumă de bani de la concesionare până în anul 1933. Ținând cont de faptul că anul 1931 nu l-am mai găsit menționat în niciun alt document, putem afirma că a fost poate o simplă greșeală de redactare.

În cadrul acestei chestiune destul de delicate se decide înființarea unei comisii care să realizeze o radiografie asupra acestor uzine înainte de privatizare și în timpul privatizării. Tema principală de la care încep punerea în discuție a acestei probleme este un deficit de 6.000.000 lei, bani proveniți din încasările exploatarei apei, care intrau în conturile primăriei până la formarea Regiei Mixte. Iar după momentul concesionării, când se așteptau încasări și mai mari, această sumă de bani nu mai era eligibilă. Dar această chestiune, deși importantă a fost foarte puțin abordată, consiliul a fost mai mult preocupat să constituie o comisie de verificare, să numească responsabili acestor comisii să îi confirme și să îi reconfirme. Dezbaterile principale au fost mai mult legate de membri comisiei, dacă trebuiau specialiști sau nu, o parte din consilieri susținând că această comisie nu avea nevoie de specialiști deoarece aceștia ar fi fost imparțiali. În schimb, specialiștii s-ar fi putut preta la acțiuni de natură penală, prezentând în fața primăriei o imagine distorsionată neconformă cu posibilă realitate. Astfel, până în anul 1935 această problemă este greu de elucidat, practic doar atrag sporadic atenția cu posibile nereguli în cadrul Regiilor Mixte, dar nimic concret, fără o cercetare și argumentare temeinică. Nici comisia instituită în acest sens nu excelează foarte mult în prezentarea unui raport oficial asupra acestei chestiuni. Putem astfel să credem că această problemă a fost în mod clar acoperită de către administrația locală. Dar această ipoteză nu este susținută de documentele certate din următorii ani, nimeni din administrațiile ce s-au perindat la primăria orașului Galați de la momentul concesiunii și până în anul 1935, când se prezintă clar neregulile din cadrul concesionării uzinelor, nu a fost învinuit.

Anul 1934 în istoria orașului Galați reprezintă momentul începerii redresării economice după anii grei de profundă criză predominată de măsuri de austeritate și împrumuturi pentru funcționarea anumitor ramuri din subordinea primăriei. În perioada de criză, deciziile de îmbunătățire a vieții sociale a orașului au fost limitate. În schimb, începând din acest an politica orașului Galați cunoaște o cu totul altă direcție, se dispune alocarea din bugetul primăriei unor sume de bani lunare șomerilor sau organizarea

elvețiană, costurile de producție au crescut în timp ce vânzările au rămas statice, provocând pierderi companiei suplimentare. În 1924 Brown-Boveri a devalorizat capitalul cu 30 la sută pentru a acoperi pierderile pe care le-a suportat. Conform dosarelor studiate, această companie ce concesionase pe o perioadă de patruzeci de ani U.C.G. nu avea un sediu direct în țară, afacerile erau comandate de la centrala din Austria. Astfel dacă stăm să analizăm pierderile pe care compania le înregistrează în anii '20, putem înțelege nerespectarea contractului de concesionare semnat cu Primăria Galați Pe larg în <http://www.abb.com/cawp/abbzh252/210770dfb965cf3cc125791700546947.aspx>. [Accesat pe 11.01.2016].

unor celebrări în memoria fostului prim-ministru I.G. Duca¹⁵ dar și denumirea unei școli și a unei străzi. Astfel, ședințele acestui an sunt deschise cu o expunere măgulitoare adresate fostului prim-ministru, sunt date citării o serie de mesaje venite din partea unor persoane locale cum ar fi rabinul din Galați, dar și o serie de consilieri ce deplâng profund nefericita pierdere. Acest incident a avut un puternic impact în rândul consilierilor locali, coalizându-i cel puțin pentru o perioadă, lăsând la o parte rivalitățile politice dintre ei sau chiar tonul tendențios din unele dezbateri mai aprinse.

și sunt convins că-mi îndeplinesc personal o sfântă datorie, să aduc azi în ședința acestui consiliu ca soldat devotat, ca fiu al acestui oraș și ca Consilier al acestui Municipiu, profunda mea admirație ,memoriei marelui bărbat de Stat și ilustrului dispărut IOAN G DUCA, care si-a cinstit si partidul și Țara,care a lucrat fără preget, numai pentru binele ei, care a întruchipat munca, cinstea și dezinteresarea, pe acela oare s-a ocupat numai de binele Țării, dezinteresându-se cu totul de situația sa și a familiei sale, și care și-a dat sufletul într-o apoteoză de martir al neamului, pe oare 1- a servit si la iubit .

Nu am pierdut numai noi pe un înțelept, energic si priceput șef de guvern, dar a pierdut Țara pe un valoros și vrednic slujitor, iar Tronul pe un sfătuitor sincer. Durerea nu este numai a noastră, ci a întregii Țări. Eu personal,care am avut deosebita cinste, să fiu primit în audiență să-i vorbesc, și cu zece zile înainte de abominabilul asasinat și să-i ascult cuvintele sale afectuase, precum și sfaturile sale înțelepte, cari m' captivat, pentru mine pierderea marelui și ilustrului dispărut, mi-a îndoliat în totul inima mea¹⁶.

Problema șomerilor nu provoacă mari dezbateri în rândurile consilierilor, se aprobă ca din fondul bugetului Municipiului destinat săracilor, să se dea suma de 50.000 lei pentru ajutorul lucrătorilor nevoiași și rămași fără serviciu pe bază de cereri vizate de comitetul pentru combaterea șomajului. Această sumă este suplimentată cu încă 40.000 lei bani proveniții de la Ministerul Muncii. Ba mai mult, într-un exces de bunăvoință consilierii considerau suma totală prea mică pentru a o împărți șomerilor, astfel propun și ca 10% din fondul asigurărilor sociale depus la diferite bănci să fie destinat ajutorării șomerilor. Tot în sprijinul lor,

¹⁵ Ion G. Duca (20 decembrie 1879, București - 29 decembrie 1933 ,Sinaia), liberal din 1907, a deținut portofoliul Ministerului Cultelor și Instrucțiunii Publice în perioada 4 ianuarie 1914 - 12 decembrie 1918 și Ministerul de Interne în perioada 21 iunie 1927 - 9 noiembrie 1928. La 28 decembrie a fost ales președintele P.N.L., la 14 noiembrie 1933 a primit conducerea guvernului, iar după o lună și jumătate la 29 decembrie 1933, pe peronul gării din Sinaia, a fost asasinat de către trei legionari. Pe larg despre viața și activitatea sa în lucrarea, I.G. Râpeanu 2004.

¹⁶ S.J.G.A.N. F.P.G. dos. 1/1934: 4.

șomerii aveau dreptul să ceară câte o zi pe săptămână de la fiecare spectacol de cinematograf¹⁷.

Un alt important proiect dezbătut în anul 1934 a fost alipirea cartierului Demobilizaților la Municipiul Galați. Dezbaterile au divizat consiliul în trei tabere, una pentru alipire, una pentru transformarea cartierului în comună suburbană, și una pentru o alipire condiționată adică toate veniturile încasate din acel cartier să fie adunate într-un cont separat și să fie folosite doar pentru dezvoltare acestuia. Prima tabără, în frunte cu primarul D. Lazăr, era total dedicată cauzei de alipire a acestui cartier, considerând alipirea un demers normal și firesc. Ei își motivau opțiunea prin faptul locuitorii cartierului sunt gălățeni ce au luptat în Primul Război Mondial sau văduvele lor, iar aceștia au cumpărat acel pământ de la Primăria Municipiului Galați. Tot în motivarea lor aduceau în discuție investițiile făcute de primărie acolo, două școli, introducerea iluminatului public¹⁸.

Decizia finală adoptată a fost alipirea cartierului Demobilizaților la Municipiul Galați fără nici o altă prevedere. Iar din anul 1937 se ia decizia de a scuti cu 30% pe cei împrumutați în cartierul Demobilizaților ce au cumulat restanțe până la data de 1 ianuarie 1937 cu prevederea de a fi plătite acele restanțe până 1 ianuarie 1940. Din sumele încasate de primărie din aceste rate, pe care locuitorii cartierului Demobilizaților le plăteau, se constituie un fond bugetar special destinat lucrărilor edilitare din acest cartier¹⁹.

Începând cu data de 22 aprilie 1936 intră în vigoare noua lege a administrației ce impunea revizuirea consiliilor comunale și alcătuirea de comisii interimare, care să nu afecteze bunul mers al administrațiilor locale²⁰. Membrii comisiilor interimare erau numiți de prefecturi, care propuneau Ministerului de Interne numele candidaților propuși pentru a intra în componența acestor comisii în conformitate cu art. 137. Durata comisiilor interimare era stabilită la 4 luni, iar în acest timp aveau ca principală misiune pregătirea și efectuarea alegerilor pentru consiliu²¹.

În discuțiile pe anul 1935 din Consiliu s-au centrat pe importante sume de bani neîncasate pe anii 1928, 1929 și 1930 în suma totală de aproximativ 7.000.000 lei. Având în vedere că majoritatea acelor datornici era reprezentată din dispăruți, faliți din punct de vedere financiar s-au contribuabili fictivi, în urma discuțiilor ce au avut loc se lua decizia de ștergere a tuturor debitorilor ce intra în categoriile de mai sus, ștergerea lor din tabelele percepțiilor precum și a restanțelor provenite din chiriile anuale și lunare. Totodată înțelegând să vină în ajutorul contribuabililor,

¹⁷ S.J.G.A.N. F.P.G. dos. 1/1934: 5-7.

¹⁸ S.J.G.A.N. F.P.G. dos. 1/1934: 12-14.

¹⁹ S.J.G.A.N. F.P.G. dos. 2/1937: 8.

²⁰ S.J.G.A.N. F.P.G. dos. 4/1936: 1.

²¹ S.J.G.A.N. F.P.G. dos. 4/1936: 2.

dispunea să li se aplice o cota de reducere de 50% asupra taxelor de impozite datorate pe anii 1931 și 1932, însă aceste reduceri aveau o valabilitate doar de șase luni, în caz de neplata restanțelor în tot acest timp, se trecea la executarea silită a contribuabililor²².

În discuțiile începutului de an 1936, revine sarcina rezolvării unei chestiuni moștenite din anul 1926, atunci când din adresa Ministerului Muncii, Sănătății Publice și Ocrotirii Sociale, cu nr. 36111, a fost aprobată cedarea din partea primăriei a unui teren necesar înființării în orașul Galați, a unui centru de ocrotire pentru asistența mamelor și copiilor lipsiți de mijloace de supraviețuire. Acest proiect nu a fost însă finalizat, bugetului insuficient demarării construcțiilor dar și datorită primăriei care nu a putut pune în posesia Ministerului acel teren. Astfel comisia interimară instalată, în locul Consiliului Comunal, aprecia importanța acestei opere din punct de vedere social și umanitar ca o datorie imperioasă, găsind înființarea centrului de ocrotire, de natură urgentă, și odată înfăptuită această măsură populația orașului v-a putea fi ferită de acest flagel social care aducea împreună cu acele persoane neajutate, o serie de practici și îndeletniciri nedemne unei societății cu aspirații de modernitate și progres. În soluționarea acestei chestiuni se decide cedarea unui teritoriu pe Str. Brăilei, în apropierea Abatorului de vite, cu mențiunea că Ministerul avea datoria ca în curs de 3 ani să finalizeze construcția acestui centru²³. Lucrările sunt demarate imediat, aflăm că în anul 1937, s-a hotărât ca Primăria să contribuie cu suma de 200.000 lei pentru construcția canalului colector al acestui centru de ocrotire²⁴. Tot în anul 1936 se decide ca începând cu data de 3 Februarie 1936 să fie suspendate toate păsuirile acordate pentru plata impozitelor restante indiferent de cine au fost acordate²⁵.

Odată cu anul 1936 când are loc schimbarea legii administrației locale apar și schimbări la nivelul consiliilor și comisiilor locale, dar instalarea noului consiliu comunal are loc abia în anul 1937. Deși Consiliul a fost dizolvat în aprilie 1936, și comisia interimară, conform legii își desfășura activitatea pe o perioadă de 4 luni, această perioadă a fost prelungită până în data de 19 mai 1937 când noii consilieri depun jurământul²⁶.

Una din cele mai controversate propuneri legate de acest nou consiliu a fost anularea prevederilor stabilite în Consiliul din Aprilie 1935 prin care erau reduse datoriile contribuabililor cu 50% pe anii 1928, 1929 și

²² S.J.G.A.N. F.P.G. dos. 1/1935: 59.

²³ S.J.G.A.N. F.P.G. dos. 3/1936: 28.

²⁴ S.J.G.A.N. F.P.G. dos. 3/1937: 15.

²⁵ S.J.G.A.N. F.P.G. dos. 7/1936: 7.

²⁶ S.J.G.A.N. F.P.G. dos. 1/1937: 1.

1930. Totuși, în urma dezbaterilor, mai ales pe termenii legii în vigoare, decizia din anul 1935 rămânea valabilă²⁷.

Tot pe anul 1937, pentru a spori bugetul local, se stabilește un tarif pentru taxarea mărfurilor ce intrau s-au ieșeau din Galați cu vehicule cu tracțiune mecanică s-au animală. Impunerile percepute, erau de competența organelor comunale fixate la barierele orașului, pentru a facilita taxările convenite cu reprezentanții legali și proprietarii birourilor și firmelor de expediție și transport, și prevedeau tarife fixe în funcție de valoarea mărfii transportate²⁸.

Anul 1938 se desfășoară sub auspiciile Înaltului decret Regal nr. 867 care prevedea ca toate actele juridice și administrative care conform legii administrative din 1936 erau de competența consiliilor comunale și județene, vor fi decise de către prefecti și primari. Această măsură era semnul unei perioade din istoria acestei țări. În noaptea de 10 spre 11 februarie 1938 a avut loc trecerea de la un regim parlamentar constituțional, întemeiat pe partide politice, la un regim de autoritate monarhică, în care în care conducerea țării era preluată de suveran. Mai întâi, Guvernul Miron Cristea (11 februarie 1938 – 6 martie 1939) a asigurat trecerea de la regimul democratic la cel de autoritate monarhică. Din noul guvern făceau parte, ca miniștri secretari de stat, șase foști președinți ai Consiliului de Miniștri (Arthur Văitoianu, Alexandru Averescu, Alexandru Vaida-Voevod, Nicolae Iorga, Gheorghe Tătărescu, Gheorghe Gh. Mironescu). Dintre primii miniștri care erau în viață, Iuliu Maniu și Octavian Goga au refuzat să accepte demnitatea oferită de Carol al II-lea, iar Barbu Știrbey nu a fost solicitat de rege²⁹.

Noul regim a procedat la reorganizarea administrativă a țării. La 14 august 1938 fost decretată reforma administrativă, pe baza căreia vechilor unități administrative comuna, plasa și județul, le era alăturată una nouă, ținutul. Au fost create zece ținuturi: Olt, Argeș, Mării, Dunării, Nistru, Prut, Suceava, Alba Iulia, Crișurilor, Timiș. În fruntea cărora se aflau rezidenți regali numiți prin decret de către Carol al II-lea³⁰.

Odată cu desființarea consiliului comunal, hotărârile sunt doar decizii ale primarilor în funcție. Aceste decizii nu sunt dezbătute și nici motivate.

În anul 1938, comisia interimară instalată, motivată de cererile breslelor măcelarilor și angroșiștilor de a se majora prețurile maxime de vânzare a cărnii, fixate prin ordonanța comunală din anul 1937, iar prețurile nu mai erau la valoarea pieței aceluși an. Astfel în urma discuțiilor în ședințe, membrii acesteia hotărâsc în unanimitate modificarea prețurilor maxime de vânzare a cărnii și unturii pe perioada lunii 1938 s-au până la noi

²⁷ S.J.G.A.N. F.P.G. dos. 1/1937: 30.

²⁸ S.J.G.A.N. F.P.G. dos. 1/1937: 19.

²⁹ Ioan Scurtu 2001: 226.

³⁰ *Istoria Românilor*, vol. VII, tom II 2003: 396.

dispoziţii³¹. Această practică a stabilirii preţurilor maxime, am regăsit-o încă din începutul acestui demers de cercetare în anul 1933, când se stabileau preţurile maxime ale cărnii la 10 lei kg. carne de vită, 14 lei kg. de muşchi şi pârjoale³². Existenţa unui mercurial a fost extinsă şi pe următorul an, la o gamă mai largă de produse alimentare, pe lângă carne, făină şi pâine de diferite categorii, în fiecare lună³³.

Potrivit adresei Nr. 188002 din 23 Noiembrie 1940 a Ministerului de Interne, către administraţiile locale se încerca crearea unui sistem naţional de apărare. Situaţia tensionată pe scena politicii internaţionale, chiar dispariţia unor state de pe harta Europei, însemnau clar un mare semnal de alarmă ba mai mult era semnalul cu privire la un iminent conflict de mari proporţii.

Războiul a dovediseră că o armată ori cât de bine dotată nu putea contribui într-o prea mare măsură la apărarea populaţiei civile din satele şi oraşele aflate spatele frontului, întru cât, în timp ce acţiunea armatei se desfăşoară pe anumite fronturi, acţiunea aviaţiei inamice se poate desfăşura pe o rază foarte întinsă în spatele zonei de operaţiuni propriu zisă.

Pentru a face posibilă apărarea satelor şi oraşelor, s-a constatat că, este necesar ca ele să fie înzestrate cu armament, care să răspundă atacurilor aeriene.

În vederea atingerii acestui scop s-a întocmit de Ministerul de Interne, în colaborare cu cel al Aerului, Marinei şi Înzestrării Armatei, un plan pentru dotarea comunelor urbane şi rurale, a căror bugete depăşesc cifra de 2.000.000 lei, cu armamentul anti-aerian necesar³⁴.

Tot în vederea apărării pasive se decide luarea anumitor măsuri tot în vederea pericolului aerian. Astfel se decide ca proprietarii localurilor publice, stabilimente industriale, întreprinderi comerciale, depozite de orice natură, să efectueze lucrări de adăposturi contra atacurilor aeriene. Lucrările trebuiau efectuate sub îndrumarea serviciului tehnic al Primăriei, iar nerespectarea acestor prevederi erau sancţionate conform legii de organizare a Naţiunii şi Teritoriului art. 62³⁵.

Tot în anul 1941 din cauza stării de război în care se afla ţara sunt emise cinci articole sub titulatura de ordin venite din partea comandantului corpului 3 de Armată, Generalul de Divizie Vasile Atanasiu:

Art. 1. „Toate spectacolele, precum şi toate localurile publice de orice fel se închid la ora 21.30, cu excepţia restaurantelor din gări cari vor rămâne deschise toată noaptea dar numai la dispoziţia călătorilor.

³¹ S.J.G.A.N. F.P.G.dos.1/1938: 5.

³² S.J.G.A.N. F.P.G. dos. 2/ 1933: 8.

³³ S.J.G.A.N. F.P.G. dos. 7/ 1939: 30.

³⁴ S.J.G.A.N. F.P.G. dos.78/1940: 1.

³⁵ S.J.G.A.N. F.P.G. dos. 3/1941: 6.

Art. 2. Circulația autobuzelor, tramvaielor, taxiurilor și a tuturor vehiculelor particulare este permisă până la ora 22, afară de vehiculele care transportă călători din oraș spre gară, debarcader și invers și cari vor avea pentru aceasta, autorizație specială dată de poliția locală.

Art. 3. Circulația pietonilor este permisă numai până la ora 22 cu excepția elevilor de școală cari nu vor putea circula după ora 18.

Se exceptează cazurile de forță majoră justificate.

Nu sunt permise grupurile mai mari de 3 persoane și nici staționarea,

Art. 4. Nerespectarea dispozițiilor Ordonanței se va pedepsi cu închisoarea corecțională dela 1 lună la 2 ani și cu pedepsele complementare prevăzute de art.23 din Codul Penal.

Art.5. Constatarea acestor infracțiuni este dată în seama organelor Polițienești, militar sau ordinare, cari vor dispune arestarea și înaintarea infractorilor Parchetului Militar.

Acei cari nu se vor supune somațiunilor legale ale acestor organe vor fi împușcați pe loc, conform legilor în vigoare.

Art. 6. Prezenta ordonanță se va afișa pe întrec teritoriul juridic al Corpului 3 Armată și intră în vigoare la 20 iunie 1942 la ora 20.³⁶

Vedem astfel că într-un interval relativ scurt de ani, s-au trecut de la probleme de ordin financiar intens dezbătute de către membri consiliului, la dispariția sa, și la trecerea a unei stări efective de război a orașului de pe malurile Dunării. Dar poate cea mai stringentă problemă cu care orașul se confrunta era legată de aprovizionare municipiului cu articole de primă mână și imediată necesitate. În cazul soluționării acestei probleme, întâi era rezolvată aprovizionarea instituțiilor publice iar mai apoi și populației civile. Instituțiile publice trebuiau să se pună de comun acord cu Primăria și să procedeze la cumpărarea combustibilului direct din păduri și prin mijlocirea comercianților. Pentru cei săraci, tot Primăria era obligată să le cumpere combustibil, în funcție de limitele bugetului său. Iar tot în cadrul acestei chestiuni se decide înființarea unui depozit comun pentru lemne de unde s-ar fi putut distribui mai ușor populației³⁷.

În anul 1941, în data de 9 iulie, s-a constituit un organ similar Consiliului Comunal, intitulat Consiliul de Colaborare al Municipiului Galați, și a activat în perioada de la 9 iulie 1941 și până la 1 noiembrie 1943 întrunindu-se într-un număr total de 16 ședințe. În ședințele Consiliului de Colaborare au luat parte, fiind invitați toți șefii instituțiilor de stat și șefii serviciilor din administrația municipală, precum și reprezentanți liberi profesioniști stabiliți prin instrucțiunile Ministerului Afacerilor Interne. Dezbaterile au decurs într-o atmosferă de înaltă înțelegere, a vremurilor

³⁶ S.J.G.A.N. F.P.G. dos. 3/1941: 28.

³⁷ S.J.G.A.N. F.P.G. dos. 1/1942: 7.

tulburi în care se aflau, decizându-se practic, total de practicile uneori meschine ale vechilor consilieri, care, la anumite dezbateri, nu mai punem în considerare faptul foloseau un limbaj tendențios, dar în marea majoritate a cazurilor, consilierii aflați în opoziție nu votau în interesul orașului, ci în interesul partidului. Ei considerau că votând o propunere susținută de consilierii aflați la putere, le creau acestora și partidului lor, un puternic capital de imagine în rândul populației în defavoarea lor. În schimb, acum, în perioada Consiliului de Colaborare, membrii acestuia s-au remarcat în special prin acordul unanim manifestat asupra problemelor supuse dezbaterilor³⁸.

În urma bombardamentelor din anul 1944, M.St.M., cerea Serviciului Evaluării Pagubelor din cadrul Primăriei Tabele nominale cu străzile lovite de bombardamentele aeriene în care erau menționate:

- numărul caselor existente;
- dărâmate total;
- avariate;
- ușor avariate;
- incendiate.

Datele erau centralizate, pentru a avea o evidență clară asupra efectului bombardamentului inamic dar și pentru a ști cu exactitate daunele provocate populației civile și costurile reparațiilor. Majoritatea cererilor de ajutor venite din partea populației civile lovite de bombardamente sunt soluționate în funcție de bugetul Primăriei³⁹.

Evenimentele de la 23 august 1944, primarul, ajutorul de primar și anumiți șefi de servicii din administrația municipală și-au depus demisiile, în mod practic, în urma acestor evenimente cumulate și cu puternice bombardamente în acele zile, situația orașului era paralizată. Această stare se perpetuează până în data de 27 august se ia act de cele întâmplate la București și se numește un primar, în persoana lui Gheorghe Ilie⁴⁰.

În nota de informare a Primăriei Municipiului Galați venită din partea Ministerului Afacerilor Interne din data de 2 ianuarie 1945, aflăm că în urma diferitelor întrevederi ce avuse-se loc între Președintele Comisie Române pentru Aplicarea Armistițiului și Domnul Colonel Sidorov, Împuternicitul Frontului 2 Ucrainean s-a hotărât ca toate aprovizionările cu materiale pentru armata rusă, să fie satisfăcute numai în urma cererilor întocmite de către Domnul Colonel Sidorov. În acest fel orașul Galați intră într-o altă epocă a istoriei sale, o perioadă ce v-a aduce acest oraș, ca de altfel întreaga țară spre un regim comunist⁴¹.

Slaba administrare a orașului a făcut ca în anul 1946, populația să sufere de foame, situația alimentară era sub nivelul strictului necesar și din

³⁸ S.J.G.A.N. F.P.G. dos. 10/1943: 7.

³⁹ S.J.G.A.N. F.P.G. dos. 23/ 1944: 3-5.

⁴⁰ S.J.G.A.N. F.P.G. dos. 103/1944: 5-11.

⁴¹ S.J.G.A.N. F.P.G. dos.71/1945: 11.

cauza lipsei de cereale pâinea nu se mai distribuia regulat ci de ori pe săptămână. Primăria cerea urgent ajutor, deoarece situația orașului era disperată. Specifica clar și nevoile, 60 de vagoane venite din U.R.S.S. staționate în Brăila. Această cerere este repetată, dar nu își găsește aprobare din partea autorităților de la București⁴².

Începând cu anul 1947, întreg aparatul administrativ din cadrul primăriei Municipiului Galați, trece prin ample schimbări. Direcțiunile guvernului, îndrumă anumite aspecte începând de la registre, îndosărierea actelor sau soluționarea lor, dar și norme de lucru impuse funcționarilor⁴³.

BIBLIOGRAFIE

Buzatu, Gheorghe & Bichineț, Corneliu (2010). *Arhivele Secrete, Secretele Arhivelor*. Iași: Editura Tipo Moldova.

Enciclopedia României (1938). vol. I, III, București: Imprimeria Statului.

Istoria Românilor (2003). vol. VII, tom II. București: Editura Enciclopedică.

Lazarovici, Grigore & Stanciu, Ștefan (2002). *Galații Istorie și Contemporaneitate*. Galați: Editura Alma.

Râpeanu, Valeriu (2004). *I.G. Duca*. București: Editura Fundației PRO.

Scurtu, Ioan (2001). *Istoria românilor în timpul celor patru regi (1866–1947)*. București: Editura Enciclopedică.

Serviciul Județean Galați al Arhivelor Naționale, fond Primăria Orașului Galați [S.J.G.A.N. F.P.G.].

Șirbu, Ionel (2005). *România interbelică. Cadre instituționale și practică politică, Analele Universității Dunărea de Jos din Galați, Seria Istorie*, vol. IV.

Stoica, Corneliu (2005). *Pictorul Nicolae Mantu*. Galați: Editura Alma Print.

⁴² S.J.G.A.N. F.P.G. dos. 18/1946: 5.

⁴³ S.J.G.A.N. F.P.G. dos. 5/1947: 43.